

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1

ภูมินทร์ แซ่หลี่*

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC – Creative LANNA) เป็นโครงการพัฒนาพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือ ประกอบด้วย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และเชียงราย ให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่ โดยเน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรมล้านนาผสมกับเทคโนโลยี เพื่อสร้างรายได้หลักในด้านดิจิทัลและการท่องเที่ยวแทนการท่องเที่ยวเกษตรกรรมแบบเดิม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เมียนมา จีน (โดยเฉพาะมณฑลยูนนาน) เพื่อเสริมสร้างการค้า การลงทุน และการขนส่งทางบกระหว่างภูมิภาค ขณะเดียวกันกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และตาก เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพที่โดดเด่นในหลายด้าน เช่น ด้านการเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และยังเป็นศูนย์กลางคมนาคมที่ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจภายใต้แผนงานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) และระเบียงเศรษฐกิจเชียงใหม่-เวียงจันทน์ (Chiang Mai-Vientiane Economic Corridor: CVEC) รวมถึงระเบียงเศรษฐกิจหลวงพระบาง-อินโดจีน-เมะล่าย (Luangprabang-Indochina-Mawlamyine Economic Corridor: LIMEC) ที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง 1 จะมีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ยังคงขาดการพัฒนาให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ เนื่องมาจากการบริหารจัดการที่ไม่ชัดเจนในเชิงโครงสร้าง ไม่มีกฎหมายพิเศษรองรับ และกฎหมายหลายฉบับเป็นอุปสรรคกีดขวางการพัฒนาเชิงพื้นที่ อีกทั้งการขาดแรงจูงใจในการลงทุนเนื่องจากต้นทุนโลจิสติกส์สูง โครงสร้างพื้นฐานบางส่วนยังไม่สมบูรณ์ และสถานะพื้นที่ยังไม่ชัดเจนทางกฎหมาย จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวมิได้มาจากศักยภาพในพื้นที่แต่มาจากการบริหารจัดการ

จากปัญหาข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ นายวี เล็กอุทัย นายณพพล เหลืองทองนารา นางสาวพิมพ์พิชชา ชัยสุภกิจเจริญ นางสาวเพชรรัตน์ ไหมชมภู นายพงษ์มนู ทองหนัก และนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ได้เสนอญัตติเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 เข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยสภาผู้แทนราษฎรมีมติเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือขึ้น เพื่อพิจารณาศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการขับเคลื่อนระเบียงเศรษฐกิจหลวงพระบาง-อินโดจีน-เมะล่าย ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของภาคเอกชนกับอุตสาหกรรมในพื้นที่ และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 โดยมี

* นักศึกษาปฏิบัติสหกิจศึกษา คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เข้าปฏิบัติงาน กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ (2) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ซึ่งผลการศึกษาเชิงพื้นที่พบว่า สถานะของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ยังไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งต่างจากเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือที่ได้จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 โดยได้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาผ่านกลไกคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ที่มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีศักยภาพเด่น 3 ด้านหลัก ได้แก่การเกษตรและปศุสัตว์ การท่องเที่ยวและด้านโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง อีกทั้งสามารถพัฒนาเชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ก่อนหน้า ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงมีข้อสรุปสำคัญว่าควรกำหนดให้กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยมีเป้าหมายให้พัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจด้านการเกษตรและปศุสัตว์ การท่องเที่ยวและโลจิสติกส์ บนฐานเทคโนโลยีการเกษตรเชิงรุก ด้วยการวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ (2) การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (3) การสังเคราะห์ข้อมูลและกำหนดแนวทางสู่การปฏิบัติ (4) การกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย และ (5) การพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 อย่างสมบูรณ์

จากผลการศึกษาดังกล่าวคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาศึกษาการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษควรเพิ่มกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 รวมถึงกำหนดสิทธิประโยชน์ที่จูงใจสำหรับการลงทุน

2. ควรกำหนดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารจัดการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ให้มีความชัดเจนและขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น การเพิ่มกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ การกำหนดโครงสร้างให้มีคณะทำงานขับเคลื่อนในพื้นที่ เป็นต้น

3. ควรออกพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการขับเคลื่อนในพื้นที่ โดยมีการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน มีความคล่องตัว และไม่ซ้ำซ้อนกับการบริหารราชการแผ่นดิน

4. ควรปรับแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนการพัฒนา เช่น กฎหมายผังเมือง กฎหมายอุทยานแห่งชาติ กฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นต้น

5. ควรจัดทำโครงการสำคัญเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 เช่น โครงการเพิ่มขีดความสามารถทักษะการเกษตรและการท่องเที่ยว โครงการพัฒนาฐานความรู้และเทคโนโลยี เป็นต้น

6. ควรพัฒนาทักษะแรงงาน โดยสถาบันการศึกษา ร่วมกับภาคเอกชนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น ในการฝึกอบรมให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่

โดยสรุป การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับเศรษฐกิจของภาคเหนือสู่ฐานเศรษฐกิจใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขัน ลดความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่ การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

บรรณานุกรม

สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. (20 สิงหาคม 2564). **เอกสารประกอบการประชุมกลุ่ม Cluster จัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการ.กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1.** สืบค้น 9 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.osmnorth-s1.moi.go.th/news/23>

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมการ 3, กลุ่มงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค (2568). รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง 1 และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ 1 (Northern Economic Corridor : NEC – Creative LANNA) ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือตอนล่าง ๑ และเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ. สืบค้น 9 ธันวาคม 2568 จาก https://pis.parliament.go.th/PARFileDownloadProxy/download?s=1WLLcikjFgChm62rAUVB9F7Ly6mmV2q2YH8c-Hfg9yE6cXMF-j7yBR_IgARCDhZ5OUkkOZYx7BWJokeemB680NMDm9sS97Fy1gTZnQS3QRN5tTlpZDgcTyPEHMTbliHVyGi9bpYU1boHzw_kJr2U4sjg-l9FTIJ5qw=&ref=7897378&n=1

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (NEC) จะเปลี่ยนภูมิภาคนี้ได้จริง หรือเป็นแค่โครงการบนกระดาษ?

(21 กรกฎาคม 2568). **The Opener.** สืบค้น 9 ธันวาคม 2568 จาก

<https://theopener.co.th/2025/07/21/ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือNEC>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (26 กันยายน 2565). **ครม. เห็นชอบการกำหนดพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ 4 ภาค.** สืบค้น 9 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.nesdc.go.th/the-cabinet-approves-the-designation-of-4-special-economic-zones>